

*Effective Tackling of the Economic Crisis and the Role of workers
and social partners in Public Sector*

PROMOVISANJE ZNANJA I PRUŽANJE PODRŠKE
POSLODAVCIMA I RADNICIMA U VREME EKONOMSKE
I ZDRAVSTVENE KRIZE

VODIČ ZA NACIONALNE SAVETNIKE

Ángel Lozano
Doktor hispanske filologije i dokumentalista
Ekspert i koordinator na Projektu
angelozanohidalgo@gmail.com

Uvod

Ovaj **vodič** je namenjen nacionalnim savetnicima koji učestvuju u okviru Projekta; on sadrži osnovne informacije o aktivnostima koje se odnose na mere oporavka i rezilijentnosti, koje promoviše Evropska unija, a koje države partneri ovog projekta mogu sprovesti u borbi protiv ekonomske i zdravstvene krize izazvane pandemijom virusa Kovid-19.

Zbog različitosti u pogledu načina ustrojstva *javnog sektora* u svakoj od država, te mera koje države članice EU i kandidati sprovode, s jedne strane, a s druge strane, zbog heterogenosti različitih država, nije moguće uspostaviti jedan set zajedničkih kriterijuma koji će svima služiti i odgovarati kada je reč o primeni pomenutih mera.

Mere Evropske unije za pospešivanje oporavka od zdravstvene krize izazvane Kovidom-19, kao i od ekonomske krize, koja je nastala kao posledica prve, u osnovi su fokusirane na dva aspekta: održavanje zaposlenosti i/ili stvaranje novih radnih mesta u cilju suočavanja sa novim izazovima na tržištu rada; i promocija obuke koja omogućava profesionalno usavršavanje i prekvalifikaciju, kao i favorizovanje doživotnog učenja, orijentisanog na zapošljavanje.

U tom smislu, treba da se podsetimo da je 20. juna 2019. godine objavljena *Direktiva 2019/1152 o transparentnim i predvidivim uslovima rada u Evropskoj uniji*, koju države članice moraju transponovati do 1. avgusta 2022. godine, i koja uspostavlja različite elemente vezane za obuku, koja je definisana kao *preduslov zapošljavanja*

With financial support from the European Union

radnika, sa naročitim akcentom na načinu na koji se radnicima može garantovati učenje na poslu tokom čitavog radnog veka, što predstavlja katalizator zaposlenosti.

U tom smislu, sledeći „putanju“ ka definisanju tog puta ekonomskog oporavka i ublažavanja efekata COVID-19, moramo da se posvetimo analizi različitih aspekata koji bi trebalo da nam omoguće da se efikasno pozabavimo ovom krizom; između ostalog trebalo bi analizirati:

- nove oblike zapošljavanja, sa posebnim osvrtom na rad na daljinu i digitalizaciju, koji su implementirani na različitim nacionalnim teritorijama, posebno u javnom sektoru, kako bi se procenili efekti koje mogu imati na radnike i uslove njihovog zapošljavanja.
- rešenja Strateškog okvira o zdravlju i bezbednosti na radu 2021-2027, njegove različite strateške pravce, imajući u vidu različite profesionalne sektore i aktivnosti kojima se poklanja posebna pažnja.
- zaštitu prava radnika i uslova njihovog zapošljavanja u kriznim vremenima poput ovoga; kao i ulogu koju treba da odigraju socijalni partneri.
- mogućnost da odgovorimo na izazove procesa restrukturiranja, koji u većoj ili manjoj meri očekuje sadašnji javni sektor u svakoj državi, uz procenu uticaja outsorcinga ili podugovaranja usluga na pomenuti proces.
- unapređenje digitalnih veština radnika u cilju njihovog opstanka na tržištu rada, profesionalnog napredovanja, ili promene radnih mesta u tranzicionim procesima. Ne treba da zaboravimo da nacionalni planovi za pristup evropskim fondovima za oporavak i rezilijentnost moraju da sadrže 20% mera koje se odnose na digitalnu transformaciju, i to konkretno na digitalizaciju javnog sektora; a drugih 37% mera mora biti usmereno na ekološku tranziciju.

Ovaj **vodič za savetnike** na projektu koji će raditi u okviru *Centra za dijalog* može biti od koristi za uspostavljanje smernica i definisanje ciljeva u vezi sa pomenutim temama, a u cilju održavanja socijalnog dijaloga između socijalnih partnera i vlada.

U nastavku ćemo ukazati na neke od aspekata pomenutih tema, ukazujući na niz pitanja koja bi trebalo da budu analizirana od strane nacionalnih savetnika, kako bi se na pravi način pristupilo ovoj savetodavnoj fazi projekta, čiji je cilj **promovisanje znanja i pružanje neophodne podrške kako radnicima i njihovim predstavnicima (i sindikatima), tako i poslodavcima (u našem slučaju, naročito rukovodiocima javnog sektora).**

U tom cilju, treba da spovedemo istraživanje (desk istraživanje) koji bi nam omogućilo da se upoznamo sa izvorima prava svake države pojedinačno, važećim propisima i predlozima za izmene propisa koji se mogu javiti zbog implementacije

nekih od mera oporavka i rezilijentnosti koje su sadržane u nacionalnim planovima različitih država Evropske unije i/ili država kandidata.

Potenciranje obuke u cilju unapređenja profesionalnih veština i prekvalifikacije, kao i promovisanje doživotnog učenja usmerenog na zapošljavanje.-

- a) Pravo na obuku u nacionalnim propisima
- b) Veza između stručnog usavršavanja i zapošljavanja
- c) Profesionalna prekvalifikacija kao instrument za preorijentaciju profesionalne karijere
- d) Tretiranje vremena i besplatni kursevi obuke za radnike
- e) Opšte politike obuke za poslodavce
- f) Učenje na daljinu, kao novi sistem nastave, koji je izazvan pandemijom virusa Kovid-19

Unapređenje digitalnih veština radnika za pristup i opstanak na tržištu rada i za profesionalno napredovanje.-

- a) Principi koji će obezbediti da obrazovanje i stručna obuka budu prilagođeni tržištu rada u pogledu digitalizacije
- b) Primena *Osnabričke deklaracije* od 30. novembra 2020. o obrazovanju i obuci kao pokretaču oporavka i pravedne tranzicije ka digitalnoj i ekološkoj ekonomiji
- c) Procedure elektronske obrade kao način uspostavljanja odnosa između građana i državne uprave
- d) Postojanje društvenih, rodnih, teritorijalnih i digitalnih jazova i jaza u smislu dostupnosti javnih usluga
- e) Najznačajnije oblasti javnog sektora u promovisanju digitalizacije.
- f) Postojanje specifičnih nacionalnih planova o digitalnim veštinama u javnom sektoru

Izrada *Strateškog okvira za bezbednost i zdravlje na radu 2021-2027*, i njegovi različiti strateški pravci.-

With financial support from the European Union

- a) Zdravstvena zaštita na nacionalnom nivou: prava radnika i obaveze poslodavca
- b) Primena mehanizama za učešće radnika, informisanja, konsultovanja i kolektivnog pregovaranja, u oblasti bezbednosti i zdravlja na radnom mestu
- c) Predviđanje i upravljanje promenama u oblasti zdravlja i bezbednosti na radu u uslovima ekološke i digitalne tranzicije
- d) Tretiranje psihosocijalnih rizika i mentalnog zdravlja na radnom mestu: prevencija i buduće akcije
- e) Uspostavljanje mera za prevenciju i borbu protiv rodno zasnovanog nasilja nad ženama, uznemiravanja i diskriminacije na radnom mestu
- f) Prevencija nesreća i profesionalnih bolesti u nacionalnoj regulativi, sa posebnim naglaskom na najugroženije profesije u ovim situacijama
- g) Analiza uticaja pandemije Kovida-19 na bezbednost i zdravlje radnika i uspostavljanje protokola i novih preventivnih mera protiv pojave drugih pandemija

Izazovi tržišta rada zbog uvođenja novih oblika zapošljavanja.-

- a) Nacionalne i/ili sektorske strategije za suočavanje sa izazovima tržišta rada u svetlu novih oblika zapošljavanja i njihovog uticaja na trenutne uslove zapošljavanja radnika.
- b) Zakonsko regulisanje statusa *nezavisnih radnika* u GIG privredi; sa posebnim osvrtom na propise o „*slobodnim jahačima*” (*free riders*) i radu na platformama
- c) Tretman zaštite zdravlja radnika u svetlu novih oblika zapošljavanja: nestabilnost posla, prekarni rad, premeštaji itd.
- d) Uticaj novih oblika zapošljavanja na restrukturiranje javnog sektora: outsourcing i podugovaranje
- e) Rad na daljinu i njegova primena u javnom sektoru: dobrovoljnost, reverzibilnost, uslovi, zaštita podataka, tehnički aspekti, digitalna diskonekcija i radno vreme, prevencija profesionalnih rizika itd.

Uloga socijalnih partnera u zaštiti prava radnika i uslova njihovog zapošljavanja u kriznim vremenima

With financial support from the European Union

- a) Upotreba altaki za učešće radnika (informisanje i konsultovanje) u upravljanju zdravstvenom pandemijom i ekonomskom krizom
- b) Izazovi u kolektivnom pregovaranju u uslovima zdravstvene i ekonomske krize i u svetlu uvođenja novih oblika zapošljavanja
- c) Pravno uokviriti, na adekvatan način, pojavu novih oblika zapošljavanja, uz garantovanje sigurnosti i predvidljivosti radnih odnosa
- d) Utvrditi, kroz kolektivno pregovaranje, minimalna prava zaštite radnika: zarade, uslovi zapošljavanja, radno vreme, obuka itd.
- e) Tretman socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja u javnom sektoru partnera učesnika na projektu: poteškoće, izazovi i predlozi za poboljšanje.

Ángel Lozano Hidalgo
Doktor hispanске filologije i dokumentalista
Ekspert i koordinator na Projektu
angelozanohidalgo@gmail.com